

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het graf en het grafteken Coppin-Van Geetsom in Zaventem

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Zaventem, gegeven op 26 november 2018, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 17 januari 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het graf en het grafteken Coppin-Van Geetsom aantoonst;

Overwegende dat het graf en het grafteken Coppin-Van Geetsom als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Uitzonderlijk voorbeeld van een grafteken opgetrokken in 1941 voor de familie Coppin-Van Geetsom, leerlooiers in Zaventem en daardoor een getuige van het belang van deze industrietak voor de regio. Hun grafteken is een uitzonderlijk laat voorbeeld van een portiekgraf in Vlaanderen. Het grafteken werd opgetrokken op een ogenblik dat de bouw van grote familiegraven op zijn retour was. Samen met de andere graftekens van de leerlooiersfamilies Feldheim en Quitmann op de begraafplaats, vormt het grafteken Coppin-Van Geetsom een bijzondere historische en visuele contextwaarde;

Overwegende dat het graf en het grafteken Coppin-Van Geetsom als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Uitzonderlijk portiekgraf uitgevoerd door het bekende Brusselse grafmakersatelier Bléhen-Detège. Het gebruik van graniet voor het volledige grafteken in 1941 is zeer uitzonderlijk voor Vlaanderen en getuigt daardoor van de invloed van de Brusselse grafmakersateliers en het Brusselse funeraire smaakoordeel op de ontwikkeling van de funeraire vormgeving in Vlaanderen waar graniet als solitaire steen pas echt doorbreekt in de jaren 1970. Het portiekgraf werd duidelijk vorm gegeven voor de plaatsing van een bronzen beeld, hier 'De leerlooier' van Fischweiler en heeft daardoor een belangrijke ensemblewaarde;

Overwegende dat het graf en het grafteken Coppin-Van Geetsom als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het bronzen beeld van 'De Leerlooier' naar ontwerp van de Belgische beeldhouwer Gustave Fischweiler is een uitzonderlijk levensgroot driedimensionaal werk binnen het oeuvre van de kunstenaar. Fischweiler wordt vooral gewaardeerd als medailleur. Het beeld is in zijn vormgeving representatief voor het oeuvre van deze kunstenaar die bekend staat als een traditionalist. Hij sluit aan bij zijn leermeesters die werkten in realistische en sociaal-realistische stijl. Zijn 'Leerlooier' moet dan ook geplaatst worden in de lijn van andere 19de-eeuwse beeldhouwers en vooral het werk van Constantin Meunier. Het grafteken met de grafsculptuur is een uniek en kwalitatief uitgevoerd kunstwerk dat gerealiseerd werd in een periode waarvan algemeen wordt aangenomen dat de grafsculptuur in verval is,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Het graf en het grafteken Coppin-Van Geetsom, Kerkhoflaan 67 in Zaventem, bekend ten kadaster: Zaventem, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummers 220D (deel).

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° artistieke waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

In de oostelijke hoek van de begraafplaats van Zaventem staat schuin ingeplant ten opzichte van de ommuring en geflankeerd door met hardsteen omgeven graftuintjes het grafteken voor de familie Coppin-Van Geetsom. Het is een eclectisch portiekgraf uit grijze graniet bestaande uit een afdekking van het graf, omgeven door een gesloten balustrade en achteraan het portiek met daarin een bronzen beeld. Midden op de granieten vloerplaat staat de licht verhoogde afgeschuinde zerk op een plint. De achteraan gesloten portiek bestaat uit een postament van dezelfde hoogte als de balustrade, twee ionische zuilen met bronzen basementen en kapitelen, erachter twee ionische pilasters eveneens met bronzen basementen en kapitelen, een entablement en een gebogen fronton. Midden op het entablement prijkt in bronzen opgelegde letters de naam 'Famille/ Fr. Coppin – Van Geetsom'. De naamplaat is omlijst en voorzien van guttae. De portiek wordt geflankeerd door twee klauwstukken. In het portiek staat het bronzen beeld 'de leerlooier' gesigneerd 'G. Fischweiler 1941'. Het levensgrote beeld met linker arm in de zij, stelt een krachtige rechtopstaande arbeider voor. Hij is gekleed in werkmanskledij en met een gereedschap in de hand. De arbeider kijkt naar links. Op de sokkel van het beeld staat geschreven 'Willen is kunnen/ arbeid veredelt/ orde geeft welvaart'. Vooraan op het graf een bronzen plaatje van de grafmaker met het opschrift 'Bléhen-Detrière/ art funéraire/ Bruxelles – Evere'.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het ondergrondse graf en het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
- 2° behoud van de menselijke resten van de familie Coppin-Van Geetsom in het graf;
- 3° voor zover er nog plaats is in de grafkelder kan die verder gebruikt worden voor bijzettingen.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
 - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, voor de uitvoering van regulier onderhoud, noch voor een nieuwe bijzetting voor zover dit mogelijk is zonder werken aan het grafteken.

Brussel,

15 MEI 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS